

Zielona Góra, dnia 26 czerwca 2023 roku

Podmioty wnoszące petycję:

Stowarzyszenie Leubuzzi, NIP 5981651655

M: stowarzyszenie@leubuzzi.pl

Osoba reprezentująca: Łukasz Dudzic

Ruch Miejski Zielona Góra, NIP 9291949451

M: ruch.zielona@wp.pl

Przedstawicielka: Anna Mazurkiewicz

Ruch Miejski Serce Zielonej, NIP 9731076703

M: sercezielonej@gmail.com

Przedstawiciel: Krzysztof Olszak

Adresat petycji:

Sejmik Województwa Lubuskiego

ul. Podgórna 7

65-057 Zielona Góra

P E T Y C J A

- 1) w sprawie podjęcia działań zmierzających do utworzenia Parku Krajobrazowego Doliny Środkowej Odry, obejmującego obszar starorzecza oraz obszary dopływów Bobru, Nysy Łużyckiej i Warty, w drodze uchwały Sejmiku Województwa Lubuskiego
- 2) o podjęcie inicjatywy w formie apelu w sprawie utworzenia Odrzańskiego Parku Krajobrazowego, obejmującego dorzecze Odry wraz z obszarami lewobrzeżnych dopływów Nysy Kłodzkiej, Oławy, Ślęzy, Bystrzycy, Bobru, Kaczawy, Nysy Łużyckiej oraz prawobrzeżnych dopływów Warty, Małego Panewa, Barycza i Iny, do Sejmików Województw Zachodniopomorskiego, Dolnośląskiego, Opolskiego i Śląskiego

Szanowni Państwo!

Na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, działając w interesie publicznym, **składamy niniejszą**

Petycję z apelem

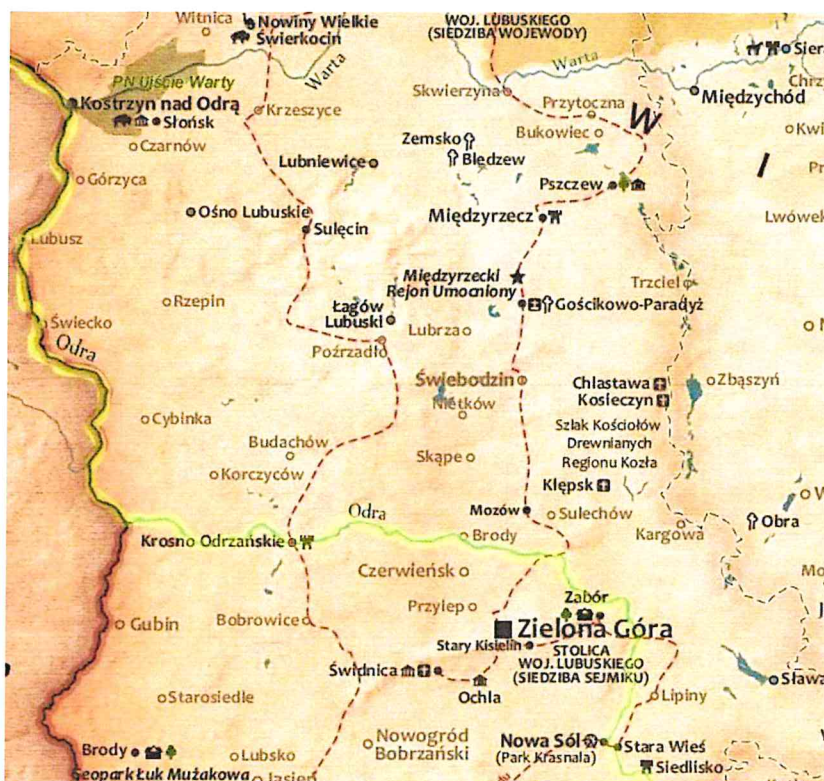
- 1) w sprawie podjęcia działań zmierzających do utworzenia Parku Krajobrazowego Doliny Środkowej Odry, obejmującego obszar starorzecza oraz obszary dopływów Bobru, Nysy Łużyckiej i Warty, w drodze uchwały Sejmiku Województwa Lubuskiego, stosownie do art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,**
- 2) o podjęcie inicjatywy w formie apelu w sprawie utworzenia Odrzańskiego Parku Krajobrazowego, obejmującego dorzecze Odry wraz z obszarami lewobrzeżnych dopływów Nysy Kłodzkiej, Oławy, Ślęzy, Bystrzycy, Bobru, Kaczawy, Nysy Łużyckiej oraz prawobrzeżnych dopływów Warty, Małego Panewa, Barycza i Iny, do Sejmików Województw Zachodniopomorskiego, Dolnośląskiego, Opolskiego i Śląskiego.**

Powierzchnia dorzecza Odry w Polsce obejmuje 106 056 km², co stanowi 32,9% powierzchni kraju. Według danych Inspekcji Ochrony Środowiska, w ciągu 2012 roku poprzez Odrę do Morza Bałtyckiego trafiła olbrzymia ilość metali ciężkich, tj. 19,1 ton cynku, 56,1 ton miedzi, 7,5 tony ołowiu, 0,4 tony kadmu, 26,5 ton niklu oraz ok. 200 kg rtęci. Z badań z 2007 roku wynika, że wody odrzańskie na odcinku od granicy województwa lubuskiego do ujścia Nysy Łużyckiej oceniono na V klasy czystości, co oznacza, że wody powierzchniowe Odry nie spełniają wymagań dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, oraz że wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują, na skutek oddziaływań antropogenicznych, zmiany polegające na zaniku występowania znacznej części populacji biologicznych. Natomiast w odniesieniu do wód podziemnych Odry wartości wskaźników jakości wody potwierdzają oddziaływanie antropogeniczne oraz że woda nie spełnia wymagań określonych dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Zły stan ekologiczny oznacza, że biologiczne elementy jakości wód osiągają wartości wskazujące na poważne odchylenia od wartości cechujących biocenozy naturalne dla danego typu wód, łącznie z brakiem typowych biocenoz. Gdy elementy biologiczne wskazują na stan zły, elementy fizykochemiczne i hydromorfologiczne już nie są oceniane odrębnie, gdyż przyjmuje się, że również one mają wpływ na stan elementów biologicznych.

Obszar Parku Krajobrazowego Doliny Środkowej Odry postulujemy w granicach:

- starorzecza Odry (w granicach województwa lubuskiego)
- dorzecza Odry (w granicach województwa lubuskiego)
- dopływów Bobru, Nisy Łużyckiej i Warty (w granicach województwa lubuskiego)

Celem ułatwienia orientacji geograficznej w załączeniu mapa odcinka lubuskiego Odry.

W lipcu 2022 roku doszło do skażenia wód rzeki Odry, w wyniku którego doszło do masowego śnięcia ryb. Śnięte ryby w Odrze pojawiły się 26 lipca 2022 roku, w okolicy Jazu Lipki na granicy województwa opolskiego i dolnośląskiego, kilka kilometrów w dół rzeki od Brzegu w województwie opolskim. Pierwsze informacje, które dotyczyły masowego śnięcia ryb, wpłynęły do Inspekcji Ochrony Środowiska już 27 lipca. Następnie w połowie czerwca w kilku miejscach Odry – na kanałach Kędzierzyńskim i Gliwickim na wysokości śluzy Nowa Wieś w Kędzierzynie-Koźlu obserwowano przypadki śnięcia ryb, jednakże instytucje środowiskowe nie znalazły związku z lipcowym zdarzeniem. Początkowo masowe śnięcia ryb rejestrowano w miejscowościach znajdujących się w woj. dolnośląskim, jednak później zanotowano kolejne przypadki w województwie lubuskim. Do 10 sierpnia wędkarze, aktywiści i Straż Rybacka wyłowili z rzeki co najmniej 9 ton martwych ryb, zauważono także martwe bobry, ptaki i małże. Tylko 11 sierpnia 2022 roku wyłowiono co najmniej 10 ton ryb jedynie z 200-kilometrowego odcinka na północ od rzeki Oławy w południowo-zachodniej Polsce. Do godz. 8:00 13 sierpnia z Odry od wysokości Katowic do Gryfina wyłowiono ponad 28 ton śniętych ryb. Pojawiły się doniesienia o poparzeniach osób mających kontakt z wodą.

Sytuacja została określona przez hydrologów jako bezpośrednie zagrożenie zarówno ekosystemu, jak i życia i zdrowia ludzi.

W trakcie trwania katastrofy pojawiały się różne doniesienia dotyczące jej przyczyn. Polskie służby po blisko dwóch tygodniach od pierwszych sygnałów nie wskazały źródła zanieczyszczenia wód. W dwóch próbkach z 80% prawdopodobieństwem wykryto mezytylen, ale w innych nie wykryto. Występowanie mezytylenu wykluczono w kolejnych badaniach. Strona niemiecka 12 sierpnia zaalarmowała o wykryciu przekroczonych norm rtęci w wodzie Odry, kolejne pomiary nie potwierdziły tego. Dane z niemieckiej automatycznej stacji pomiarowej jakości wody w rejonie Frankfurtu nad Odrą wykazały dużą zmianę parametrów wody w dniach 7–8 sierpnia; niemal dwukrotnie wzrósł poziom natlenienia, przewodność prądu elektrycznego oraz absorpcja promieni UV, woda stała się też bardziej mętna, a jej pH zwiększyło się do ok. 8,8-9,2, co mogło wskazywać na zwiększony poziom soli w rzece. Niemiecki artykuł z 17 sierpnia powiązał pomór rzecznych organizmów z awaryjnym wyłączeniem bloku 5 w należącej do PGE Elektrowni Opole w nocy z 25 na 26 lipca. 18 sierpnia Minister Klimatu i Środowiska Anna Moskwa ogłosiła, że przyczyną pomoru zwierząt były halofilne „złote algi”, co było zbieżne z ekspertyzami niemieckimi, które wskazały na obecność w próbkach wody gatunku *Prymnesium parvum*.

Od pojawienia się w końcu lipca 2022 doniesień o tonach śniętych ryb w rzece do połowy sierpnia nie zostały podjęte żadne zorganizowane działania służb państwowych. Nie zostały podane też do publicznej wiadomości zalecenia o potencjalnym niebezpieczeństwie dla ludzi i zwierząt. Martwe zwierzęta unoszące się na powierzchni wody były wyławiane przez wędkarzy i wolontariuszy

Z wniosków raportu Greenpeace Polska z 2022 roku wynika, iż najlepszą odpowiedzią na kryzys przyrodniczy, w którym rzeka Odra się znalazła, jest przede wszystkim podjęcie pilnych działań, by odbudować cenny nadodrzański system rzeczny oraz takich, które posłużą do renaturyzacji wyjątkowej i cennej w skali ogólnopolskiej Odry.

Celem odbudowania nadodrzańskiego systemu rzecznoego, renaturyzacji Odry i w konsekwencji ocalenia tej rzeki i całego jej ekosystemu podstawą wydaje się nadanie jej osobowości prawnej.

Sejmik Województwa Lubuskiego może utworzyć park krajobrazowy, zgodnie z art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody stanowi, że utworzenie parku krajobrazowego następuje w drodze uchwały sejmiku województwa, która określa jego nazwę, obszar, przebieg granicy i otulinę, jeśli została wyznaczona, cele ochrony oraz zakazy właściwe dla danego parku krajobrazowego lub jego części.

Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju (art. 1 tej samej ustawy).

Natomiast utworzenie parku krajobrazowego położonego na terenie więcej niż jednego województwa następuje w drodze podjęcia jednobrzmiącej uchwały właściwych sejmików województw (art. 3a ustawy o ochronie przyrody).

Problem zasolenia Odry w Polsce, wynikający z ścieków spuszcanych do dopływów Odry, jest lekceważony przez instytucje państwowe. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska nie podjął jednak żadnych kroków mających na celu ochronę Odry przed ekologiczną katastrofą. Sytuację pogarsza fakt, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska pomogło spółkom górniczym obejść prawo i to na masową skalę. Większość kopalń węgla kamiennego funkcjonuje bez wymaganej prawem oceny oddziaływania na środowisko. Oznacza to, że nigdy nie zbadano wpływu wydobycia na przyrodę i mieszkańców. Wg danych Greenpeace Polska, co najmniej 9 kopalń węgla kamiennego otrzymało w ostatnich latach do 2021 roku 16 zezwoleń na wydobycie węgla bez wymaganej prawem oceny oddziaływania na środowisko. Dzięki presji i zaangażowaniu tej organizacji udało się wymusić na Polskiej Grupie Górniczej przeprowadzenie ocen oddziaływania na środowisko.

Dlatego też, celem ochrony walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych Środkowej Doliny Odry składamy niniejszą Petycję z prośbą o jej pilne rozpatrzenie. Kiedy padło pytanie na Facebooku Marszałek Województwa Lubuskiego Panią Elżbietę Polak, o utworzenie parku krajobrazowego Parku Doliny Środkowej Odry, wtedy już 15 marca 2023 roku, odpowiedź Pani Marszałek była krótka i treściwa, cytat: *słusznie, trzeba to zrobić.*

W obliczu katastrofy ekologicznej, której byliśmy świadkami i otwartego podejścia Urzędu Marszałkowskiego i Pani Marszałek w kwestii obrony Odry i walki o nadanie jej osobowości prawnej, warto stawiać za wzór przykład albańskiej rzeki Vjosa – uznawanej jako Błękitne Serce Europy. Rzeka Vjosa została jako pierwsza w Europie ogłoszona parkiem narodowym.

Mając na względzie zaangażowanie Marszałek Województwa Lubuskiego Pani Elżbiety Polak oraz całego Samorządu Województwa Lubuskiego, walczących o uratowanie Odry i jej ekosystemu oraz podkreślających wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, jak i walory krajobrazowe rzeki, uczynienie zadość tej Petycji leży w słusznym interesie publicznym.

Na podstawie art. 4 ust. 3 ww. ustawy o petycjach wyrażamy zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego danych

osobowych, ale przy zanonimizowaniu nazwy ulicy i numeru adresowego miejsca zamieszkania.

Informujemy również, że ustawa o petycjach przewiduje publikację treści niniejszej petycji na stronach internetowych organu, do którego wpłynęła.

Łukasz Dudzic

S. Tomaszewicz

Krzysztof Olski

Wybrane materiały:

Katastrofa na Odrze – Serwis Specjalny oficjalnego portalu internetowego Samorządu Województwa Lubuskiego <https://lubuskie.pl/wiadomosci/kategoria/97>

Raport Greenpeace – <https://www.greenpeace.org/poland/aktualnosci/32479/wisla-i-odra-ogromnie-zasolone-na-gornym-slasku-badania-greenpeace/>

Odływ metali ciężkich rzekami do Morza Bałtyckiego w 2012 r.. W: *Rocznik statystyczny gospodarki morskiej 2013*. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny, 2014-01-21, s. 338

Komentarz Pani Marszałek Województwa Lubuskiego –

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=6186661128023285&set=pb.100000383774348.-2207520000.&type=3>

<https://swiatoze.pl/rzeka-vjosa-parkiem-narodowym-blekitne-serce-europy-uratowane-przed-zniszczeniem/>